

בעהשית

שבע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת שמות תשפ"ג

גליון ב' אלפים נ"ו

שנה ל"ט • גליון י"ג

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שבע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' רבי עקיבא 8 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקלל"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת שמות תשי"ב

- המילדות התנצלו בפני פרעה שכל תפקידם הוא רק לספק מים ומזון.
- אף שיותר קשה הדבר להינצל מידי בעלי בחירה, מכל מקום מהשי"ת לא יפלא דבר, ובכוחו להציל גם מיד בעלי בחירה.
- פרעה האמין להתנצלות המילדות לפי שראה שבנות ישראל יולדות למעלה מדרך הטבע ששה בכרס אחד.
- השי"ת עשה למילדות 'בתים' ממש, בתי יולדות שבהם תהיה להן האפשרות ליילד את בנות ישראל בריווח.
- פרעה גזר גם על עמו כדי להיראות טוב בעיני העולם שאינו גוזר רק על היהודים, אך למעשה התקיימה הגזירה רק בילדי ישראל.
- פרעה גזר גם על עמו כדי שהיהודים שמתנהגים רח"ל כגויים מעצמם ישליכו את ילדיהם ליאור.
- פרעה גזר על הזכרים כי רצה שבנות ישראל ינשאו למצריים ח"ו ויהיה על בניהן דין ישראל, וכך כשיחטאו מכח אבותיהם המצריים יצטוו כביכול כלפי מעלה.
- הטעם שכיסתה תורה על הנס שאירע ליוכבד שילדה בת ק"ל שנה.
- טעם מדוע לא פירשה התורה את שמות עמרם ויוכבד מיד.
- הצדיק מקדש ומטהר את מוצא שפתיו עד שהוא נוהר אפילו מלהזכיר שם נקבה.
- תלמיד חכם צריך שמירה יתירה ואסור לצאת יחידי בלילה.
- משה רבינו מיד כשנולד היתה בו דעת, ולכן היה באפשרות להצפינו שלשה חדשים.
- בת פרעה ירדה לרחוץ במרחץ ובדרך נס קפצה לה הארץ והגיעה אל היאור.
- בת פרעה רצתה לשלוח את שפחתה לקחת את משה, וכדי שלא יטמא משה רבינו במגע נכרי נעשה נס והתארכה אמתה כדי שרק היא שכבר התגיירה תיגע בו.
- טעם שמשה רבינו החל לבכות דווקא כשפתחה בתיה את התיבה.
- טעם שקראה מרים לבתיה מינקת דווקא מן העבריות.
- איך קראה בתיה את שם 'משה' בלשון הקודש.
- כשקראה בתיה את שם משה ביקשה לפעול עבורו שיזכה להיכנס לארץ ישראל.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

כח קדושתו של יעקב אבינו

מאיר לכל בני ישראל להתחזק בקדושה

- מספדה"ק צמח דוד, שתוארו של יעקב אבינו כאב לישראל נשאר לעולמי עד.
- מספדה"ק נועם מגדים, דכשאדם מחדש בתורה ביגיעה ובעמל, יכולים אחרים לחדש גם כן חידוש זה בקלות, כי הוא הורידו לעולם.
- כמו כן על ידי קדושתו של יעקב אבינו היה גם ביכולתו של יוסף לשמור עצמו בקדושה בארץ מצרים ערוות הארץ.
- גם כל בני ישראל עד סוף כל הדורות יכולים לשוב בתשובה שלימה ולהתקדש בזכותו של יעקב אבינו, וזהו ענין יעקב אבינו לא מת.
- לכן אהרריה קרא השם יעקב, כי כח קדושתו מועיל לשפלים שנפלו ובאו לידי פגם במדת הקדושה.
- העצה להתעורר לקדושה הוא על ידי לימוד התורה.
- בריש פרשתן פתח ביעקב וסיים בישראל, להורות דגם במצרים יכולים להתחזק בקדושה ולשוב בתשובה בזכות יעקב, ועל כך נרמז גם תיבת תשובה.

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

בהדרת קודש וברגשי כבוד משגרים אנו בזה בשם כל הקהל הקדוש
ברכות לראש משביר קדם עטרת ראשנו ותפארתנו

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל השמחה הכפולה השרויה במעון קדשו

בבית בנו הגה"צ מורינו אברהם שליט"א אב"ד קרית צאנו טבריה

שמחת הולדת הנכדה-הבת תחי' במזלא טבא וגדיא יאה

ושמחת הולדת הנינה-הנכדה תחי' במזלא טבא וגדיא יאה

בת לנכדו-חתנו הרה"ג ר' משה הלברשטאם שליט"א

והברכה אחת היא לסבים הדגולים

כ"ק אדמו"ר מסטראפקוב שליט"א

כ"ק אדמו"ר מגורליץ שליט"א

הגה"צ רבי ישראל אליעזר הגר שליט"א

אב"ד ק"ק סערט וזיניץ בירושלים

והרה"ג רבי יהודה אריה מארים עבני הלברשטאם שליט"א

רב דק"ק גארליץ ודומ"צ בבני ברק

בקול צהלה ורינה שפתינו תרננה שיהא רעוא מן קדם ה' אוהב צדיקים ית"ש שיזכו
לגדלן לבעלי תורה לחופה ולמעש"ט, לתפארת השושילתא דדהבא ובית אבוה"ק,
ואך קול ששון וקול שמחה ישמע לעד במעון הקודש, אביה"ד

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת שמות תשי"ב

וילדו, נמצא שלנשים העבריות אין צורך למילדות לצורך הלידה עצמה, אלא רק כדי לספק להן מים ומוזון, או רק כדי לשפר את הולד ולפעות אל הולד, כמבואר ברש"י (לעיל טו) במעם שנקרא שם המילדות שפרה ופועה. לכן בהיותן מילדות לא היתה להן ברירה אחרת כי אם לספק להם מים ומוזון שהרי רק לצורך כך הן נקראות אל בתי הנשים העבריות.

* * *

ותאמרן המילדות אל פרעה כי לא כנשים המצריות העבריות כי חיות הנה בטרם תבוא אליהן המילדת וילדו.

בתרגום יונתן: ואמרן חייתא לפרעה ארום לא כנשיא מצריתא יהודייתא ארום זריון וחבימין בדעתיהן הינון קדם עד לא תיתי לוותהון חייתא הינון תליין עיניהן בצלוי מצלן ובעיין רחמין מן קדם אבוהן דבשמיא והוא שמע בקל צלותהון מן יד הינון מתעניין וילידן ופרקן בשלם. [ותאמרנה המילדות לפרעה, כי לא כנשים מצריות היהודיות

ויקרא מלך מצרים למילדות ויאמר להן מדוע עשיתן הדבר הזה ותחיינ את הילדים. ותאמרן המילדות אל פרעה כי לא כנשים המצריות העבריות כי חיות הנה בטרם תבוא אליהן המילדת וילדו. (שמות א, יח-ט)

בפשטות טענת פרעה אל המילדות היתה על כך שסיפקו להם מים ומוזון והחיו את הילדים, כמו שפירש רש"י לעיל (פסוק ז), ותחיינ את הילדים, מספקות להם מים ומוזון. ויש להבין לפי זה מה היתה תשובתן על כך כי לא כנשים המצריות וגו', הרי גם אם לא היה בידן לקיים את דבר המלך להרוג את הילדים, עדיין לא היה להן לספק להם מים ומוזון.

גראה לבאר, שמענת פרעה כלפיהן היתה, התינה מה שלא הרנתן את הילדים יש לכן אמתלא, משום שאיסור שפכות דמים הוא ביהרג ואל יעבור (סנהדרין עד, א), ולכן לא קיימתן את ציווי המלך, אולם מדוע עשיתן הדבר הזה ותחיינ את הילדים, לספק להם מים ומוזון, על כך אין לכן שום תירוץ.

על כך השיבו לו המילדות, כי לא כנשים המצריות העבריות כי חיות הנה בטרם תבוא אליהן המילדת

מצד השכל היא מן העבירות החמורות שבתורה, שתלויים בו דמו ודם זרעיותיו עד סוף כל הדורות (שם לו, א), ואיך יתכן שבעונשו של המכשף נחלקו חכמים אם הוא בסקילה (שם סו, א), ואילו עונשו של השופך דמים אינו אלא בסייף, והרי דרכיה דרכי נועם (משלי ג, ז).

אך הענין הוא, כי הנה אנו מאמינים באמונה שלימה שהקב"ה הוא מגיד מראשית אחרית ויודע כל מה שעתיד להיות, כפי שהאריכו הראשונים (עין רמב"ם הלכות תשובה ה, ה) שהבחירה אינה סותרת את הידיעה. נמצא שלפניו יתברך שמו גלוי ויודע שהאיש הנהרג היה דינו להיהרג באותה השעה, אלא שמגלגלים חובה על ידי חייב (שבת לב, א), והתחייב הרוצח בהריגתו לפי שהתגלגלה החובה על ידו, אבל לאמיתו של דבר גם אם הוא לא היה הורגו היה מת מאליו, והוא גברא קמילא. לכן מצד הדין לא היה ראוי שייהרג הרוצח כלל, אלא שבשביל שהוא היה השליח להריגתו והחובה התגלגלה על ידו חייבתו תורה מיתה, ולכן די לו שתהא מיתתו בסייף שהוא העונש הקל.

זאת היתה גם התנצלותו של קין לפני הקב"ה על הריגת הבל, שכיון שהכל ביד הקב"ה אין בו אשמה על הריגת הבל, וכבר האריך בזה בעל ספר הקנה בספר הפליאה בדרך הקבלה והסוד עיי"ש. כן איתא במדרש (תנחומא, פרשת בראשית ט), כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא אי הבל אחיך, אמר לו לא ידעתי השומר אחי אנכי, אתה הוא שומר כל הבריות ואתה מבקשו מידי, משל למה הדבר דומה לגנב שגנב כלים

כי זריות וחכמות בדעתן הן, לפני עד לא תבוא אליהן המילדת הן תולות עיניהן בתפילה, מתפללות ומבקשות רחמים מלפני אביהן שבשמים והוא שומע בקול תפילתן, מיד הן נענות ויולדות ונושעות בשלום]. ויש לתמוה לאיזה צורך האריכו המילדות לפרש לפרעה את כל הדברים האלה.

נראה לומר, כי הנה כידוע נקל להינצל מידי מי שאינו בעל בחירה יותר מידי מי שהוא בעל בחירה, כמו שאמרו בזהר הקדוש (פרשת וישב, ח"א קפה, א) לגבי מה שנאמר (בראשית לו, כא-כב) וישמע ראובן ויצילו מידם ויאמר לא נכנו נפש, ויאמר אליהם ראובן אל תשפכו דם השליכו אותו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו. ולכאורה תמוה מה הצלה היא זו להשליכו לבור שהיה מלא נחשים ועקרבם (שבת כב, א), אלא שיותר נקל שייעשה הנס להינצל מידי מי שאינו בעל בחירה משייעשה גם לשנות את הבחירה מבעלי בחירה, עיי"ש. אולם בכל זאת הרי השי"ת הוא כל יכול, וברצות ה' בכוחו להציל את האדם גם מיד בעלי בחירה, כפי שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיח, ו) ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם, אף שהוא בעל בחירה.

כמו שכתבו המפרשים (עין מדרש שמואל, אבות ב, ז; מרגניתא דרב, פרשת בראשית) וממו בה בשם רבינו חיים וויטאל זי"ע, לבאר הענין שעונשו של השופך דמים הוא במיתת סייף, שלשימת רבי שמעון (סנהדרין מט, ב) היא הקלה שבד' מיתות בית דין, ולכאורה הרי שפיכות דמים גם

הרה"ק גם מפניו, והלה רדף אחריו עד שנכנס אחריו לביתו. הרה"ק קפץ ודילג מעל השולחן, וכשהגיע למקום סתום שלא היה לו עוד מקום לברוח, נעמד והחזיר את פניו קדשו לעבר המפקד, תפס את שתי ציציותיו בידיו והרעים עליו בקול גדול: דו רשע, לאמיר זעהן טו מיר עפעס [רשע, הבה נראה אותך לעשות לי משהו]. מיר נפל עליו פחד ה', ופנה עורף וינס ויצא החוצה, ורץ בפחד ובכהלה מרחק של כמה פרסאות מבלי שיעזו להסב את ראשו מרוב אימה. בינתיים הריעו במחנה הצבא היהודי שהם ממשיכים ונוסעים משם הלאה, אז נעצר המפקד במקומו, והביאו לו את מלבושיו וחפציו ונסע עם כל החיל.

אחר שנגרעה רוחו התחיל אותו מפקד להתבונן כמה שעבר עליו, וחרה לו הדבר שנבהל כל כך מאיזה יהודי שהחזיק כמה חומים בידו, והחליט בדעתו שבדרך חזרה יעבור דרך העיר טאמשוב, ויהרוג את הרבי ר' יוס'לע. אנשי העיר שמעו על כך, והתרו בהרה"ק שייצא מן העיר ויבקש לעצמו מקום מסתור, כי מבלי ספק ירצה אותו רשע לנקום ממנו. אולם הרה"ק לא שעה לדבריהם ונשאר במקומו. אחר כמה שבועות אכן הגיע אותו רשע לעיר כשהוא רכוב על סוסו, ובעברו לפני הבית הראשון שבכניסה לעיר נתרועעה הארובה שעל גג הבית, ונפלה משם אבן ופצעה את מוחו ונהרג. כן יאבדו כל אויבך ה'.

הרי לפנינו שלפעמים הקב"ה מבטל את הבחירה גם מבעלי הבחירה, כדי להציל את הצדיק מיד מבקשי נפשו.

לילולא ולא נתפש, לבקר תפשו השוער, אמר לו למה גנבת את הכלים, אמר לו אני גנב ולא הנחתי אומנתי אבל אתה אומנתך בשער לשמור למה הנחת אומנתך, ועכשיו אתה אומר לי כך, ואף קין כך אמר אני הרגתי אותו בראת בי יצר הרע, אתה שומר את הכל ולי הנחת אותו להרגו, אתה הוא שהרגתו וכו', עיי"ש. הרי שלפי האמת גם מעשי בעלי הבחירה כולם הם בידו ית"ש.

*

סח לי הרה"ק מנאסויד זי"ע, ששמע מפה קדשו של הרה"ק רבי יהושע'לע מטאמשוב זי"ע, שבעצמו שמע מפי אביו הרה"ק רבי יוס'לע מטאמשוב זי"ע שהיה מגדולי תלמידי החוזה הקדוש מלובלין זי"ע, שפעם אחת נקלע לעירו מחנה חיל של מדינת רוסיא שהיו רשעים גדולים. ויהי לעת ערב נתאווה מפקד החיל להתרחץ, ובהיות שלא היה בעיירה הקמנה ההיא בית מרחץ קבוע, הראו לו על מקוה הטהרה כבית המרחץ של היהודים. נכנס הוא עם עוד שני קצינים אל המקוה ובילו שם, וכשהתאחרה השעה ואותו רשע עדיין לא יצא משם, באו אנשי העיר אל הרב דמתא הרבי ר' יוס'לע והסיחו את צערם.

כאשר שמע רבי יוס'לע את הדברים בערה בו קנאת ה', ואמר: אזוי דער רשע לאזט נישט [האכן כך, הרשע לא מניח], ומדי דברו יצא מביתו לעבר המקוה, לקח בידו אבן גדולה והשליכה מחלון המקוה לעבר אותו מפקד, וכמעט שפגע בראשו. כמובן שחמתו של אותו המפקד בערה בו, ומיד התכסה בכגד עליון ורץ החוצה כשהרבו שלופה בידו.

שהיטיב ה' למילדות (עיין אור החיים הק' מה שכתב בזה).

ונראה לכאר, דהנה לכאורה יפלא איך קיבל פרעה הרשע את התנצלות המילדות והאמין לדבר רחוק כזה שבנות ישראל תלדנה מבלי מילדת. אלא בהיות שבנות ישראל בארץ מצרים היו יולדות ששה בכרם אחד (שמות רבה א, ה) שלא כדרך הטבע, הבין פרעה שכפי הנראה כל עסק לידתן של בנות ישראל הוא למעלה מן הטבע, ולכן האמין לדברי המילדות וקיבל את התנצלותן.

לזה אמר הכתוב, **וייטב אלקים למילדות**, שפרעה הרשע יקבל את התנצלותן ולא יעניש אותן על כך שלא שמעו בקולו ומרו את דברו, והיאך, על ידי אשר יירב העם ויעצמו מאד ללדת ששה בכרם אחד למעלה מדרך הטבע, וכך האמין פרעה גם לדברי המילדות שבנות ישראל חיות הנה והן יולדות בכרם תבוא אליהן המיילדת (ועיין דעת זקנים לבעלי התוספות).

ידיי כי יראו המילדות את האלקים ויעש להם בתים. (א, כא)

פירש רשב"ם וזה לשונו: ויעש להם בתים, לשמרם פן ילכו לעבריות היולדות, עכ"ל. כעין זה כתבו גם בדעת זקנים לבעלי התוספות וזה לשונם: ויהי כי יראו המילדות, פירוש, כשראה פרעה שלא היו מקיימין מצותו ויעש להם בתים אצל עבדיו כדי שיראו אם הולכות אצל העבריות, עכ"ל.

*

לעניננו ייאמר, כי על כן כאשר קרא פרעה אל המילדות העבריות ויאמר להן מדוע עשיתן הדבר הזה ותחייני את הילדים, התנצלו המילדות באמרן שאכן היה ברצונם לקיים את פקודת דבר מלך שלטון להמית את הילדים, אולם הרי כי לא כנשים המצרייות העבריות כי חיות הנה בכרם תבוא אליהן המילדת וילדו, כדברי התרגום יונתן, שעוד בכרם תבוא אליהן המילדת הן תולות את עיניהן בתפילה ומתפללות ומבקשות רחמים לפני אביהן שבשמים והוא שומע בקול תפילתן, ומיד הן נענות ויולדות ונושעות בשלום, וכשם שהן פועלות בתפילתן להוליד בדרך נס, כך הן פועלות בתפילתן להינצל אפילו מידי בעלי בחירה, ולכן על אף שהיה רצוננו לקיים את דבר המלך, בכוח תפילותיהן של היולדות ניטלה מאתנו הבחירה.

וייטב אלקים למילדות וירב העם ויעצמו מאד. (א, כ)

מפשמות לשון הכתוב נראה שריבוי העם הוא ההטבה שהיטיב אלקים למילדות, והדבר צריך ביאור איך היתה טובה למילדות בריבוי העם. אכן רש"י פירש, וייטב אלקים למילדות, מהו הטובה, ויעש להם בתים (פסוק כא), בתי כהונה ולויה ומלכות שקרויין בתים וכו' עיי"ש. אולם הדבר קשה, מדוע הפסיק הכתוב במאמר 'וירב העם ויעצמו מאד' קודם שפירש את ההטבה

אולם בתרגום אונקלוס לפנינו: ופקיד פרעה לכל עמיה למימר כל ברא דיתיליד ליהודאי בנהרא תרמוניה וכל ברתא תקימון. וכן גם בתרגום יונתן: וכד חמא פרעה כרין פקיד לכל עמיה למימר כל ביר דבר דאתיליד ליהודאי בנהרא תמלוקניה וכל ברתא תקיימון. מבואר מדבריהם שגם הגזירה השלישית היתה רק על בני ישראל, ולכאורה הן דעות חלוקות.

ברם לאמיתו של דבר יש להשוות הדעות ואלו ואלו דברי אלקים חיים. דהנה יש לדקדק באמרו 'ויצו פרעה לכל עמו לאמר' שלכאורה תיבת 'לאמר' היא למוחר. אך הכוונה, שפרעה הרשע נהג כפי שבימינו נהג הימלר ימ"ש, שבראשית גזירותיו לא אמר בפירוש שכוונתו היא כלפי היהודים, כי עדיין היה רוצה להיראות כ'דמוקרטי' בעיני העמים, לכן גזר גזירות כלליות על העם כולו כדי שהדבר יראה טוב כלפי חוץ, אלא שכל אחד הבין מעצמו שהגזירה חלה רק על היהודים. כך גם פרעה הרשע כדי להיראות טוב בעיני העולם גזר גזירה כללית 'כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו', שכל אחד יהרוג את הבן הילוד לחבירו, והמצריים הבינו מעצמם שאין הם צריכים להשליך את בניהם ליאור, ואילו היהודים התייראו להשליך את הבנים הילודים למצריים, כך שבפועל לא התקיימה הגזירה אלא בילדי העבריים.

על כן אמר הכתוב, ויצו פרעה לכל עמו 'לאמר', היינו רק אמירה כללית כלפי חוץ שהציווי הוא כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, אבל בחשאי

לפי דרכם שפירשו 'בתים' בתים ממש, יתכן לפרש בסגנון אחר, דהנה בני ישראל פרו ורבו וישרצו ויעצמו במאד מאד וילדו ששה בכרם אחד, כך שהיו בתיהם צרים מלהכיל את כל הילדים הילודים להם והיה קשה הדבר שתלדנה בבתיהן.

על כן כלפי שעד עתה היו המילדות העבריות מספיקות לבנות ישראל מים ומוון, עתה כאשר רבו העם ויעצמו מאד היטיב ה' למילדות עד שמלבד המים והמוון היה סיפק בדיהן להוסיף ולבנות 'בתים', כלומר בתי יולדות, מקומות שבנות ישראל יכולות ללדת בהם בריווח.

ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון. (א, כב)

ברש"י, לכל עמו, אף עליהם גזר, יום שילוד משה אמרו לו אצמנגנינו היום נולד מושיען, ואין אנו יודעין אם ממצרים אם מישראל, ורואין אנו שסופו ללקות במים, לפיכך גזר אותו היום אף על המצרים, שנאמר כל הבן הילוד, ולא נאמר הילוד לעברים, והם לא היו יודעים שסופו ללקות על מי מריבה. ע"כ. ומקורו מדברי הגמרא (סוטה יב, א) ויצו פרעה לכל עמו, אמר רבי יוסי ברבי חנינא אף על עמו גזר. ואמר רבי יוסי ברבי חנינא שלש גזירות גזר, בתחילה אם בן הוא והמתן אותו, ולבסוף כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, ולבסוף אף על עמו גזר. ע"כ.

ורד) מעצמם יתרוצו להשליך את הבנים ליאור.

וזהו, ויצו פרעה לכל עמו לאמר בהסברים ונימוקים שונים כי כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, ועל ידי ציוויו זה אזי בני ישראל מעצמם ירצו להשליך את בניהם ליאור. וגם לדרך זה יעלו דברי רש"י והתרגומים בקנה אחד, שאמנם הגזירה היתה כלפי חוץ גזירה כללית, אך תכלית המכוון בה היה שבני ישראל ישליכו את בניהם היאורה.

*

עוד בפסוק זה, ובפירושו של רש"י הנ"ל, לכל עמו, אף עליהם גזר, יום שנולד משה אמרו לו אצמגנינו היום נולד מושיען, ואין אנו יודעין אם ממצרים אם מישראל, ורואין אנו שסופו ללקות במים, לפיכך גזר אותו היום אף על המצרים, שנאמר כל הבן הילוד, ולא נאמר הילוד לעברים, והם לא היו יודעים שסופו ללקות על מי מריבה. ע"כ.

לבאורה יש לתמוה, מדוע היה הדבר פשוט בעיני פרעה שמושיען של ישראל יהיה זכר, ולכן גזר על הזכרים ולא על הנקבות, הרי בחנוכה ובפורים היה הנס על ידי נשים (עיין פסחים קה, ב תוס' ד"ה היו), ושמא גם עתה מושיען של ישראל תהיה נקבה, ומדוע לא גזר גם על הנקבות.

על כן נראה לומר, שפרעה הרשע בגדל רשעו ידע שאי אפשר שזרע ישראל יכלה לנמרי, כמו שאמרו במרא (בבא בתרא קטו, ב) גמירי דלא כלה שבטא, ועל כן חשב עצה להכרית או את הזכרים או את הנקבות. וכידעו שעבד

ובפרטות נאמר למצריים שבפועל הגזירה תתקיים רק בבני ישראל. ומעתה יעלו דברי רש"י והש"ס דילן עם דברי התרגומים בקנה אחד, כי כלפי חוץ היתה אכן הגזירה על כל עמו, אלא שהתרגומים מגלים את הסוד שהיה בחשאי, שבפועל לא התקיימה הגזירה אלא בבני ישראל לבדם.

*

עוד נראה לומר בזה, על פי מה שאומרים בדרך צחות, מדוע קודם מתן תורה הלך הקב"ה אצל אומות העולם ושאלם אם הם רוצים לקבל את התורה (ע"ז ב, ב), וכי עלה על הרעת שיתן הקב"ה את התורה לבני עשו. אולם הנה עינינו הרואות אצל הרפורמים ודומיהם שכל מה שיעשו הגויים תמיד ימצא הדבר חן בעיניהם ויבקשו אך להתדמות אליהם רח"ל, נמצא שאילו היו הגויים מקבלים את התורה אזי גם היהודים הרפורמים היו מקיימים את התורה, ולכן ביקש הקב"ה לתת את התורה לבני עשו, כי מה שעושים הגויים עושים אחריהם גם היהודים...

בן אפשר לומר גם כאן, שפרעה הרשע התכוין שבני ישראל מעצמם ירצו להשליך את בניהם ליאור, ולכן השית עצה שיגזור גזירה זו על כל עמו מתוך מעמים והסברים מנומקים על גודל הצורך שיש בכך, ועל ידי תעמולה ופרסום וקול רעש גדול היה סבור לפעול שזאת תהיה ה'מאדע' להשליך את הבנים ליאור, וממילא גם בני ישראל שהיו במצרים הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה (ילקוט בשלח רמז

ושלשים שנה וחזרה לנערותה כיסתה התורה ולא סיפרה דבר, עד שאילו חז"ל ורש"י לא היו מגלים לנו את הסוד לא היה הדבר נודע.

אבן הענין בזה, כי כלל גדול בתורה, שכל דבר שבשעה שאירע היה בהסתר ובהעלם ידיעה מעיני בני אדם גם התורה מכסה עליו, ולכן גם ביוכבד כיון שעמרם החזירה בצינעא והשתדל להעלים את חזרתה ואת לידתה בכל כוחו, גם התורה כיסתה את הנס ולא סיפרה עליו. ואך חז"ל ורש"י אשר להם נגלו כל נסתרות המה הגידו לנו וסיפרו הסוד.

*

עוד בפסוק זה, יש להתבונן מדוע כיסתה התורה ולא פירשה את שמותיהם מי היו, אלא אמרה תורה וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי (עיין רמב"ן).

נראה לכאר על פי מה שאמרו חז"ל (סוטה ב, א) ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני. ויש להבין מדוע אין המלאך קורא את האשה בשמה 'פלונית לפלוני', אלא קורא אותה בשם אביה 'בת פלוני'. ויש לומר הענין בזה, על דרך מה שהיה נהוג במקומות מושבותיהם של החסידים שהיו מקדשים את כל מוצא שפתותיהם, וכשהיתה נולדת בת לאחד מהחסידים לא היו אומרים 'בת נולדה לפלוני', אלא היו אומרים 'לפלוני יש מזל טוב'. כפי שכבר מצינו בנמרא (שבת ק"ח, ב) שרבי יוסי העיד על עצמו מימי לא קריתי לאשתי אשתי אלא

ונכרי הבא על בת ישראל הולד כשר, ואילו ישראל הבא ח"ו על הנכרית וולדה כמותה (קידושין סח, ב), על כן כדי להכעיס כביכול כלפי השי"ת היה רצונו לכלות את הזכרים, כדי שתהיינה הנקבות מוכרחות להינשא למצריים, וכך יהיו בניהן שיש עליהם דין ישראל מתנהגים בטומאת מצרים כפי שיגדלו אותם אבותיהם הגויים ויכעיסו כלפי השי"ת. אבל אילו היה מכלה את הנקבות ומחיה את הזכרים, והיו הזכרים נושאים מבנות מצרים היו ילדיהן גויים, ושוב לא היה במעשיהם פגם כל כך לצער כביכול כלפי מעלה. וממוצא הדברים נלמד על גודל רשעו של פרעה הרשע שהיה יודע את ריבונו ומתכוון למרוד בו.

וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. (ב, א)

ברש"י, ויקח את בת לוי, פרוש היה ממנה מפני גזירת פרעה וחזר ולקחה. וזהו וילך, שהלך בעצת בתו שאמרה לו גזרתך קשה משל פרעה, אם פרעה גזר על הזכרים, ואתה גם כן על הנקבות. והחזירה ועשה בה לקוחין שניים. ואף היא נהפכה להיות נערה. וכת מאה שלושים שנה היתה וכו', ע"כ.

וכבר עמדו רבותינו הראשונים (עיין אבן עזרא ורמב"ן) לכאר מהו הטעם שבשרה אמנו ע"ה שילדה בת תשעים שנה עשתה התורה עסק גדול וסיפרה באריכות את גודל הנס, צחוק עשה לי אלקים כל השומע יצחק לי (בראשית כא, ו), ואילו ביוכבד שילדה בת מאה

*

עוד יתכן לומר בטעם שלא הזכיר הכתוב את שמה רק אמר 'ויקח את בת לוי', ללמד שהבא לישא אשה אין ראוי שיבדוק באשה עצמה אם היא מביאה עמה כסף ונדוניא וכדומה או לא, רק יבדוק דבר אחד אם היא בת תלמיד חכם או לא (עיין פסחים מ"א). ולזה העיד הכתוב 'ויולך איש מבית לוי ויקח את בת לוי', שלא שאל וברק אודות האשה עצמה מה היא מביאה עמה, אלא 'ויקח את בת לוי' לקחת בת תלמיד חכם, ובזכות זו זכה שיוולד ממנו משה רבינו ע"ה.

ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים. (ב, ב)

ברש"י, כי טוב הוא, כשנולד נתמלא הבית כולו אורה, ע"כ (ומקורו בגמרא מגילה י"א). ויש להבין כי מפשטות לשון הכתוב נראה שמפני שראתה אותו כי טוב הוא ונתמלא הבית כולו אורה לכן הצפינה אותו שלשה ירחים, והדבר תמוה, וכי אילו לא היתה רואה כך לא היתה מצפינה אותו, הרי דרך כל אם לחוס על בנה ומשתדלת להצילו ממות, התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה (ישעיה מ"א, טו). ובתרגום יונתן ובדעת זקנים מבעלי התוספות פירשו לדרכם שראתה 'כי טוב הוא' היינו שהוא בן קיימא ולכך ותצפנהו עיי"ש.

ונראה לומר, שאכן אילו לא היתה רואה בו כי טוב הוא שהוא

לאשתי ביתי, וברש"י שם, שאף שיחת חולין שלי יש ללמוד הימנה חכמה. הרי שרבי יוסי היה נוהר שלא לקרות את אשתו בשמה מוחמת גדול הצניעות שהיתה בו. כי הצדיק הצנוע בדרכיו נוהר בכל מוצא פיו להיות דברי פי חכם חן (קהלת י, יב) על טהרת הקודש.

ממעם זה גם מלאכי מרום אין מזכירים את האשה בשמה, שהזכרת שם אשה בשמה אינו מדרכי בני ישראל הצנועים, אלא אומרים 'בת פלוני לפלוני' להזכיר את שם הזכר בלבד. וכפי שמצינו בגמרא (סוכה נ"ב, א) שגם בימות המשיח כשיתבטל היצר הרע יהיו נוהרים להיות אנשים לבד ונשים לבד.

ובזה יש לבאר מה שאמרו בגמרא (מועד קטן י"א, א; חגיגה ט"ו, ב) מאי דכתיב (מלאכי ב, ז): כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, אם דומה הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו. ומקשים העולם מנין לנו לדעת איך נראה מלאך ה' צבאות שנוכל לדעת אם הרב דומה אליו. אולם לפי דרכנו יש לומר הכוונה, אם הרב דומה למלאך ה' צבאות שהוא מקדש ומטהר את מוצא שפתיו עד שהוא נמנע אפילו מלהזכיר את אשתו בשמה, יבקשו תורה מפיו, כי מקדושת פיו ניכר שהוא משומר מכל הרהור עבירה כמלאך ה', ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו.

על כן גם בפרשה זו לא הזכירה התורה את שם האשה יוכבד בת לוי, רק אמרה 'ויקח את בת לוי', להורות שמדרכי הצניעות להימנע מהזכרת שם האשה בשמה.

יחידו בלילה מפני המזיקין (עיי' ברכות מג, ב; חולין צא, א). נענה ואמר: המזיקים אינם מחזיקים אותי לתלמיד חכם...

על בן, ותהר האשה ותלד בן, ומצד הסברא לא היה לה לחשוש שיוודע הדבר אל המצריים, אולם בהיות כי ותרא אותו כי טוב הוא, שנתמלא הבית כולו אורה ושכינה עמו, היינו שהוא תלמיד חכם וצדיק הצריך שמירה יתירה, לכן ותצפנהו שלשה ירחים.

*

עוד יתכן לומר בזה, על פי מה שאמרו חז"ל (סוטה יב, א) על הכתוב (בפרשת פסוק ג) ולא יכלה עוד הצפינו, כל היכא דהוו שמעי מצראי דמתיליד ינוקא, ממטו ינוקא התם כי היכי דלישמעינהו ומעוי בהדרהו, דכתיב (שיר השירים ב, טו) אחזו לנו שועלים שועלים קמנים וגו'. וכן הוא במדרשים (שמות רבה כב, א; שיר השירים רבה ב, ב), מה היו בנות ישראל הכשרות והצנועות עושות, היו נומלות את בניהן ומטמינות אותם במחילות, והיו המצרים הרשעים מביאין קמנים ומכניסין אותם בכתיהם של ישראל ועוקצים אותם ובוכים, והיה התינוק שומע קולו של חבירו שהיה בוכה והיה בוכה עמו, והיו נומלין אותו ומשליכין אותו ליאור וכו', עיי"ש.

נמצא שבדרך כלל לא היתה האפשרות לבנות ישראל להצפין את בניהן. אולם משה רבינו אין ספק שתיכף ומיד כשנולד היה שלם בשכלו כאיש בן מאה שנה, וכפי שמצינו בירושלמי (כתובות ה, י) על שמואל שהכיר

צדיק לא היתה חוששת שעליה להצפינו, כי מצד הטבע לא היתה צריכה לחשוש שירגישו בה המצריים, שכן מדוע יעלה על דעתם שאשה בת ק"ל שנה תלד. אלא כיון שראתה שתיכף כשנולד נתמלא הבית כולו אורה, כי הוא צדיק ותלמיד חכם, אזי צריך הוא שימור, כמו שאמרו (ברכות נד, ב) אמר רב יהודה, שלשה צריכין שימור, ואלו הן חולה חתן וכלה, במתניתא תנא, חולה חיה חתן וכלה וכו', ויש אומרים אף תלמידי חכמים בלילה, ופירש רש"י, שהם צריכים שימור מן המזיקין, כי בקנאתו השד מתגרה בחתן כלה ובתלמידי חכמים. ומוזה נהגו שלא ילך החתן יחידו מעת שנקרא לתורה בשבת קודם הנישואין.

נמצא שתלמידי חכמים צריכים שימור יותר משאר כל אדם, וכפי המסופר על רבה"ק מלובלין זי"ע, שפעם בליל שמחת תורה בעת ששם נפשו בכפו לרחוק את קץ הגאולה, ציוה על בני ביתו להשגיח עליו ביתר שאת, ובשעה קלה שלא שמרוהו נפל החוצה מחלון חדרו שגובהו היה שתי פעמים כקומת אדם. כי תלמידי חכמים צריכים שמירה יתירה בפרט בשעת הסכנה. לא כמו אלו המזוללים באזהרת חז"ל זו כאן במדינה, שמתקיים בהם (תהלים קטו, ו) שומר פתאים ה' (עיי' שבת קכט, ב).

מסופר על תלמיד חכם עני שלא היה בידו די כסף לשכור לעצמו גבאי, והיה מהלך יחידו בלילה. כשנשאל על כך איך איננו מתיירא ללכת יחידו בלילה, הרי תלמיד חכם אסור לו לצאת

ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו. (ב,ד)

בגמרא (סוטה יב, ב; מגילה יד, א) ותקח מרים הנביאה אחות אהרן וכו', מלמד שהיתה מתנבאה כשהיא אחות אהרן ואומרת, עתידה אמי שתלד בן שמושיע את ישראל, וכיון שנולד משה נתמלא כל הבית כולה אור, עמד אביה ונשקה על ראשה, אמר לה בתי נתקיימה נבואתיך, וכיון שהמילוהו ליאור עמד אביה וטפחה על ראשה, אמר לה בתי היכן נבואתיך, והיינו דכתיב ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו, לידע מה יהא בסוף נבואתה. ע"כ.

יש לדקדק שאם כן הוה ליה למימר 'לדעה מה יהא בסופו', ולמה נאמר 'מה יעשה לו'.

אלא שבאמת היה הדבר ברור בעיניה מבלי שום ספק שהקב"ה היכול לשנות מעשי בראשית יעשה עמו ניסים גדולים, אלא שהיתה רוצה לדעת באלו ניסים יצילוהו הקב"ה ועד כמה יפליא את ניסיו עמו. לזה נאמר 'לדעה מה יעשה לו' באיזה אופן ייעשו לו הניסים, אבל לא היה לה ספק בכך שיעשו לו ניסים (וראה באלשיך הקדוש כאן).

ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור ונערותיה הולכות על יד היאור ותרא את התיבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה. (ב,ה)

ברש"י, לרחוץ על היאור, סרס המקרא ופרשהו, ותרד

את מיניקתו אחר ג' ימים, ואמרו שם עוד, שמואל אמר חכים אנא לחייתא דילדין לי [אני מכיר את המיילדת שילדתני], רבי יהושע בן לוי אמר חכים אנא לגזורה דגורין לי [אני מכיר את המוהל שמלני], רבי יוחנן אמר חכים אנא לנשייא דצבתין עם אימא [אני מכיר את הנשים שהיו יחד עם אמי בעת לידתה], עיי"ש.

כל שכן שגם משה רבינו מיד כשנולד היה בר דעת והכירו עליו שהוא קדוש כמלאך ה' צבאות, כמו שאמרו חז"ל (סוטה יב, א; וברש"י כאן פסוק ג) ותחמרה בחמר ובזפת, תנא חמר מבפנים וזפת מבחוץ, כדי שלא יריח אותו צדיק ריח רע. הרי שמיד עם לידתו היה קרוי 'אותו צדיק' ולא 'אותו ילד'. ועוד אמרו (סוטה שם ע"ב) על הכתוב (להלן פסוק ו) ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה, הוא ילד וקולו כנער, והיתה בו דעת שלא ינק מן המצריות לפי שהיה עתיד לדבר עם השכינה (סוטה שם; וברש"י כאן פסוק ז). וכיון שהיתה בו דעת היה אפשר להצפינו מבלי לחשוש שירים את קולו בבכיה כשישמע את קול ילדי המצריים.

זהו, ותרא אותו כי טוב הוא ויש בו חכמה ודעת, ולכן ותצפנהו שלשה ירחים, אבל אילו היה משה רבינו כשאר תינוקות לא היתה אפשרות להצפינו אפילו לזמן מועט, כי רק משה רבינו ברוב חכמתו היה יודע להישמר ולשתוק בכוא המצריים אל ביתו לחפש אחריו.

ליכתוב ידה, הא קא משמע לן דאישתרכב אישתרכובי וכו' עיי"ש. וכן הוא ברש"י כאן, את אמתה, את שפחתה, ורבותינו דרשו לשון יד וכו' שנשתרכבה אמתה אמות הרבה. ע"כ.

ויתבן לומר לפי שיטת האומר ידה ששני הפירושים אמת, שבתחילה היה בדעתה לשלוח את שפחתה, אולם כבר גזרו חז"ל (גדה לה, א) על הנכרים שיהיו כובין לכל דבריהם, על כן נעשה גם ומתו שפחותיה (עין סוטה שם), שתהיה היא עצמה צריכה לשלוח את ידה ולקחתו, כי היא כבר נתגיירה וירדה לרחוץ מגילולי בית אביה (כמבואר בגמרא סוטה שם), כדי שלא יטמא אותו צדיק ממוגע נכרי שדינו כוב.

*

ומשום כך שמסרה נפשה להתגייר ולרחוץ מגילולי בית אביה הרשע, אז זכתה כי (פסוק ו) ותפתח ותראהו את הילד וגו', ואמרו חז"ל (סוטה שם וברש"י כאן) שראתה שכינה עמו, היינו שזכתה לראות את פני השכינה ולגדל את משה רבינו, ואף זכתה להיכנס בחיים חיותה לגן עדן כמבואר בדברי חז"ל (מסכת כלה ג, כג).

ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה. (ב, ו)

לבאורה יפלא, שהרי מן הסתם היה משה בוכה גם קודם שנפתחה התיבה בהיותו נמצא בתוך

בת פרעה על היאור לרחוץ בו. ע"כ.

ונראה ליישב הכתוב כסדרו בלא סירוס, כי הנה בוודאי אין זה כבודה ודרכה של בת מלך לרחוץ ביאור בתוך הסוף לעין כל, וכל כבודה בת מלך פנימה (תהלים מה, ד). אלא שבאמת בת פרעה ירדה לרחוץ במרחץ נאה שהיה מוכן עבורה, אולם קפצה לה הארץ בדרך גם והגיעה אל היאור. וזהו, ותרד בת פרעה לרחוץ במרחץ, והנה היא על היאור. ולא רק לה אירע כן אלא גם ונעדרותיה הולכות על יד היאור, כדי שלאחר מכן תוכל לשלח את אמתה לקחת את הילד, לכן נעשה גם גם לנעדרותיה ואף הן הגיעו אל היאור בדרך גם.

*

עוד גם היה שם, כי הנה הדעת נותנת שיוכבד לא נתנה את התיבה בסוף במקום גלוי ומפורסם שהרי היתה רוצה להסתירו. אמנם השי"ת חס על משה רבינו שלא יצטער זמן רב בתיבה בתוך הסוף, על כן נעשה גם שתיכף בעת אשר ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור ונעדרותיה הולכות על יד היאור, מיד ותרא את התיבה בתוך הסוף, שבדרך גם ראתה את התיבה מיד.

*

גם לרבות הוא הנס הנודע שאמרו חז"ל (סוטה יב, ב) ותשלח את אמתה ותקחה, רבי יהודה ורבי נחמיה, חד אמר ידה, וחד אמר שפחתה, מאן דאמר ידה דכתיב אמתה, ומאן דאמר שפחתה מדלא כתיב ידה וכו', ולמאן דאמר ידה

הנביא עשירות, ומני אז זכה לעשירות גדולה לאין חקר.

ממוצא הדברים נראה, שלפעמים מחמת גודל הדוחק והצער יתכן שימאס האדם בחייו וישתוקק לשוב אל מקור שורש מחצבתו. על כן גם משה רבינו ע"ה מרוב שיחו וצערו בהיותו בתיבה חשקה נפשו להניח את העולם השפל הזה שבני ישראל נמצאים בו במצור ובמצוק ולשוב אל שורשו, ולא היה חפץ בהצלה. על כן כאשר ותפתח ותראהו את הילד, והבין משה רבינו שמן השמים ממצויאים לו פדות ורווחה, אז והנה נער בוכה, החל לבכות, וכשראתה בתיה שכל עוד שלא נודמן לו פתח הצלה לא בכה ורק כשפתחה את התיבה החל לבכות, מיד ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה, כי הגויים אין מבעם למאוס בחיי העולם הזה, וכיון שראתה שמושה מואם בחיי חלד הבינה כי מילדי העברים זה המואסים בתבלי העולם הזה ומשתוקקים לחיי העולם הבא.

ותאמר אחותו אל בת פרעה האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות ותנייך לך את הילד. ותאמר לה בת פרעה לבי ותלך העלמה ותקרא את אם הילד. ותאמר לה בת פרעה היליכי את הילד הזה והיניקיהו לי ואני אתן את שכרך ותקח האשה הילד ותניקהו. (ב, 1-2)

בגמרא (סוטה יב, ב) עמדו לבאר מדוע הציעה מרים לבת פרעה

תיבה חשוכה, והיה מסתבר שישמע קול בכייתו למרחוק, ומדוע רק כשפתחה את התיבה ראתה והנה נער בוכה, שנראה מזה שרק בעת שפתחה את התיבה החל לבכות. ועל פי פשוטו היה אפשר לומר שמתחילה היה נדרם ולכן לא בכה, וכשפתחה את התיבה התעורר משינתו ולכן החל לבכות. אולם עדיין צריך טעם מדוע האריכה התורה בסיפור דברים אלו.

והנראה, על פי מעשה שהיה עם הרה"ק רבי יששכר דוב מראדושיץ זי"ע, שהיה מתנהג בעושר גדול, כסאו היה עשוי מזהב, היה רוחץ בכלי זהב וכל כלי ביתו היו עשויים מזהב. על סיבת הדבר אמרו צדיקים, כי מתחילה היה עני גדול מאד, ולכן כדי לשלם לו על גודל העניות והדחקות שהיתה מנת חלקו מתחילה היה הכרח להחזיר לו בעשירות גדולה ויתירה בכפל כפליים.

הוא בימי עניו ומרודו קיבל על עצמו שלא לשאול דבר משום אדם ולא לבקש מתנת בשר ודם אפילו אם מחמת כן ימות ח"ו מרעב, שהרי אם מן השמים לא הזמינו לו לאכול כנראה הגיע זמנו למות. פעם אחת אירע שבמשך ימים רבים לא היה לו מה לאכול להחיות את נפשו, עד שהגיע עד שערי מות, ובראותו שקיצו קרב החל להכין את עצמו בכוונת יציאת נשמה ובאמירת פסוקי יחוד, עד שלפתע בא אליו אליהו הנביא והסיק את החדר והחיה את נפשו, אולם הרה"ק מיאן לקבל ממנו חיות ואוכל באמרו שמאם בחיים כאלה עלי אדמות בדוחק ובצער, עד שהבטיח לו אליהו

המפרשים האריכו מענית, מדוע קראה בת פרעה המצרית את שם 'משה' על שם 'כי מן המים משיתיהו' בלשון הקודש, ומנין ידעה לספר בלשון הקודש. יש שכתבו (ראה אבן עזרא) שבאמת משה רבינו היה נקרא על שם מה שנמשה מן המים בלשון מצרית, אלא שהתורה תרגמה את שמו 'משה' ללשון הקודש. אולם כבר השיגו על כך (ראה בפירוש אברבנאל) שאם כן היה ראוי שהתורה תזכירהו בשמו האמיתי שבו היה נקרא ולא לתרגם את שמו ללשון הקודש.

והנראה בפשטות, שבתיה בת פרעה אחר שנתגיירה וירדה לרחוץ מגילולי בית אביה לא הוסיפה לדבר עוד בשפת מצרים אלא החלה לדבר בלשון הקודש, ולכן שפיר קראה את שם משה בלשון הקודש (עיין חוקוני; וע"ע ברמב"ן בראשית מא, מה). ועל כך כבר מילתנו אמורה שמסגולת לשון הקודש שמי שאינו בכלל ישראל אינו יכול לדבר בה כראוי (עיין לחת"ס בתורת משה, פרשת ויגש, ד"ה והנה עיניכם; ש"ת דברי יציב יו"ד סימן נג; שיעור חומש ורש"י פרשת וישלח תשי"ג, גליון אלף תתק"ל), ולכן עתה שנתגיירה היתה יכולה לקרוא את שם משה בלשון הקודש.

*

עוד נראה לומר בביאור הכתוב, על פי דברי קדשו של הרה"ק רבי שמשון מאוסטראפאליא זי"ע (עיין ניצוצי שמשון פרשת בהעלותך, וחנכת התורה שם) ברמז הכתוב (במדבר יא, כו) וישארו שני אנשים במחנה שם האחד אלדר ושם השני מידד ותנח עליהם הרוח והמה בכתובים

להביא אשה מינקת מן העבריות דייקא ולא מן המצריות, עיי"ש. ועל פי פשוטו יש לומר, שמענת מרים היתה שבוודאי בת פרעה לא תוכל לגדל את הילד בעצמה ולמוסרו ליד מינקת מצרית, שהרי אפילו שפחותיה היו רוצות למנוע ממנה להציל את הילד כמבואר בגמרא (סוטה שם), ואיך תקח את הילד אליה. על כן בהכרח שתמסור את הילד לאשה מינקת מן העבריות בסתר וכך ינצל. לזה אמרה מרים אל בת פרעה, האלך וקראתי לך' אשה מינקת מן העבריות, לך' בפרטות מבלי שיוודע הדבר לאיש. וכך אמרה גם בתיה בת פרעה לאם הילד, היליכי את הילד הזה והיניקיהו לי' בפרטות מבלי שיוודע הדבר.

אכן יתכן לומר להיפך, דאדרבה אילו היתה מוסרת את הילד לידי מינקת עבריה מבלי שייקרא עליו שם בת פרעה, יש בכך סכנה שיבואו שוטרי מצרים וישליכוהו היאורה, כפי שעד עתה היתה אמו מצפינה אותו עד אשר לא יכלה עוד הצפינו. אבל מעתה שייקרא עליו שם בת פרעה, שוב אין חשש פן יבואו שוטרי מצרים וישליכוהו היאורה שהרי שם בת פרעה נקרא עליו. לזה אמרה בת פרעה לאם הילד, היליכי את הילד הזה והיניקיהו לי' דייקא, שיקרא שמי עליו, וכך לא יגעו בו לרעה.

ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתיהו. (ב, י)

ראשי תיבות 'מ'שה מ'ת 'ה'ושע מ'כנים',
עכד"ק. מתבאר מדבריו שבקריאת שם
'משה' כוונה בתיה ברוח הקודש וביקשה
לפעול עבורו שיוכה להיכנס לארץ
ישראל.

בזה יתבאר על נכון המשך הכתוב,
ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה
ויהי לה לבן, ואל יפלא הדבר איך
הסכימה דעתו של משה רבינו להתגדל
בבית אשה מצרית ולא ברה ממנה,
שהרי ותקרא שמו משה ותאמר כי מן
המים משיתיהו, הרי שהיתה אשה
גדולה שזכתה לנבואה והיתה מכוונת
ברוח הקודש, ולזה הואיל משה רבינו
ע"ה להתגדל בביתה.

ולא יצאו האהלה ויתנבאו במחנה,
ופירשו חז"ל (סנהדרין י, א) שאלדד ומידד
היו מתנבאים לאמור משה מת ויהושע
מכנים את ישראל לארץ. וכיאר דהנה
בתיה בת פרעה קראה שם 'משה' על
שם מן המים משיתיהו, ולכאורה היתה
יכולה לומר 'כי ממים משיתיהו'
והאותיות נו"ן וה"א מיותרות. אך יש
לומר דאם היתה אומרת 'ממים' היה זה
ראשי תיבות 'מ'שה מ'ת 'ה'ושע מ'כנים',
ולא רצתה לקרוא שמו על שם נבואה
שהיא פורענות למשה רבינו, לכן הוסיפה
אותיות נו"ן וה"א ואמרה 'מן המים'. אבל
אלדד ומידד היו מתנבאים 'במח - נה',
היינו שהיו מוחים את הנו"ן והה"א, ואם
כן מ'מן המים' נשאר תיבת 'ממים' שהוא

לעילוי נשמות

החסידים הנכבדים

שמרשימותיהם נערך שיעור החומש רש"י הנ"ל

הרה"ח ר' שמחה ניסן ז"ל בן הגה"ח ר' שלמה דוד ז"ל רוטנברג

נלב"ע ביום כ"ב תמוז תש"ע

תנצב"ה

נמסר לידינו באדיבות לבו של בנו

הרה"ג ר' שלמה דוד רוטנברג ז"ל

נלב"ע ביום כ' תשרי, ד' דחוד"מ סוכות תשע"ח – תנצב"ה

הרה"ח ר' יעקב דוב בן הרה"ח ר' ישראל ז"ל ראזענבוים

נלב"ע ביום ט"ו בשבט תש"פ

תנצב"ה

נמסר לידינו באדיבות לבם של **בניו** החשובים הי"ו

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

בח קדושתו של יעקב אבינו מאיר לכל בני ישראל להתחזק בקדושה

שמות בני ישראל, שתמיד אנתנו בניו של יעקב, וגם כאשר וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא (שמות א, ו), עם כל זאת לא נתבטל מאתנו התואר בניו של יעקב אבינו, עכדה"ק.

חכם שמתייגע לחדש בתורה מעורר שאחרים ישיגו החידוש בניקל

רעיון זה יש להמתיק על פי מה שכתב בספה"ק נועם מגדים (פרשת פנחס, ד"ה ועד"ז פירשנו) לבאר הכתוב בפרשתן (א, ה) ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים, וברש"י, והלא הוא ובניו היו בכלל שבעים ומה בא ללמדנו, וכי לא היינו יודעים שהוא היה במצרים, אלא להודיעך צדקתו של יוסף, הוא יוסף הרועה את צאן אביו, הוא יוסף שהיה במצרים ונעשה מלך, ועומד בצדקו, עכ"ל. ולכאורה צריך ביאור השייכות והקשר של צדקותו וקדושתו של יוסף לפסוק זה של מנין בני ישראל כירידתם מצרימה.

ותירץ על פי מה שאמר רבינו אור ישראל וקדושו הבעש"ט הקדוש

בתורה"ק (שמות א, א) ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו. ויש לדקדק מדוע מתחילה קוראם בני ישראל ואחר כך נקט את יעקב וגו'.

יעקב אבינו לא מת ותמיד יש לנו שייכות עמו

בספה"ק צמח דוד (השמטות, פרשתן, ד"ה ואלה שמות) ביאר מה שנקט התואר בני ישראל, על פי מה ששמע מאביו זקה"ק בעל בני יששכר זי"ע [שהיום חל יומא דהילולא דיליה] (בני יששכר, מאמרי שבת, מאמר ט, אות ד) על מה שאמרו חז"ל (תענית ה, ב) יעקב אבינו לא מת, כי ידוע שרחמי האב על הבן הוא עד דור שלישי (עיין רש"י, בראשית כא, כג), ואם כן אנתנו הדורות הבאים אחריהם אם לא נהיה קרויים בניו אזי תכלה הרחמנות שלו עלינו ח"ו.

לבן אמרו יעקב אבינו לא מת, רצ"ל שתוארו אבינו לא נתבטל אלא קיים לעולם, ואבינו הוא לעד, ולדורי דורות אנתנו בניו. לכן נקט הכתוב ואלה

החידוש הזה להאי עלמא, ואחר שהוא הוריד למטה כבר יד הכל ממשמש בהם ויכולים להשיגו בניקל.

קדושתו של יעקב סייעה ליוסף לשמור עצמו בקדושה

על דרך זה ביאר ענין קדושתו של יוסף במצרים, שזה היה מכוחו של יעקב אבינו, שהוא קידש ומהרר עצמו כל ימיו וכאומרו (בראשית מט, ג) כוחי וראשיתי אוני, וברש"י היא טפה ראשונה שלו שלא ראה קרי מימיו. ומצינו שהיתה מטתו שלמה, כי לאברהם היה את ישמעאל, וליצחק היה את עשו [ובוראי שהמה דברים נשגבים, גבוה מעל גבוה] ואילו יעקב אבינו הוליד י"ב שבטי ישורון. ואחר שיעקב אבינו הוריד לעולם הזה את הכח להתחזק במדת הקדושה, כבר היה יותר קל ליוסף הצדיק לשמור עצמו במדה זו.

לזה אמר הכתוב, ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש, רצ"ל דרך אלו שבעים הנפש היו יוצאי ירך יעקב, וזולת זה לא יצא ממנו כלום לרוב קדושתו, ועל ידי שיעקב אבינו הוריד אור הקדושה למטה אזי גם כאשר ויוסף הורד מצרימה היה בכוחו לעמוד שם בצדקו, וזהו מכח קדושת אביו שהוריד אור הקדושה למטה [ובאמת אמרו חז"ל (סוטה לו, ב) שיוסף ניצל מאשת פוטיפר אחר שנראתה לו דמות דיוקנו של אביו]. ולכן שפיר נרמז קדושתו של יוסף בפסוק ויהי כל נפש וגו', כי רק בכוחו של יעקב היה יוסף יכול להינצל מערות טומאת מצרים, עכ"ל.

זי"ע, בענין זה שלפעמים עינינו רואות שיש איזה חומרא ותמיה בתורתנו הקדושה, הן בנגלות הן בנסתרות, עד שהחכם שבישראל צריך לשום לבו לחקור וליישב הדבר בעומק העיון, ולפעמים נמשך הדבר כמה שבועות עד שימצא ישוב ותירוץ על קושייתו עד שהדברים יוצאים מתורצין בקילורין לעינים. ואולם לאחר זמן יראה אותו חכם, שחכם אחר מישראל גם לומד סוגיא זו, והוא משיג את החידוש שלו בניקל וברגע אחר, מבלי שיצטרך להתאמץ ולחקור כלל וכלל.

והענין בזה הוא על פי משל לכלי יקר עד מאד העשוי זהב מרוצף באבנים טובות, שהוא נחמד למראה עד לאחת, ואולם הוא מונח על גבי מגדל גבוה עד שבלתי אפשרי לראותו היטב, וקשה מאד להורידו מחמת גובה המגדל, ובפרט שאין בני אדם יודעים איה פתח המגדל. עד שבא חכם אחד ומתוך חכמתו עשה כמה פעולות קשות בכדי לידע היאך להוריד את הכלי למטה, וכן עשה, שעלה למעלה והוריד את הכלי למטה והניחו על השלחן, ומעכשו יכול כבר כל אדם להתבונן בכלי ולהנות מיופיו. אמנם גם כעת כולי עלמא מודו שעיקר השבח הוא לחכם שהוריד הכלי מלמעלה למטה.

וכן הוא בחידושי תורה, שכל חידוש בתורה הקדושה הוא אור גנוז בשמי מרומים בתוך ג' שערי בינה ומונח תחת כסא הכבוד, והחכם הראשון לגודל קדושתו בשעה שהוא שט למעלה במקום האור עולה בידו להוריד את

לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו, לרחוק ברישא והדר לקרוב, כי מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין. והיינו דהתואר רחוק מורה על מי שנתרחק בגין עוונותיו, וגם אדם כזה יכול לחזור בזכות שיעקב אבינו לא מת ומדתו הקדושה חיה וקיימת.

כאשר אדם מישראל חוטא רח"ל במרד ומיוד, במחשבה בדיבור ובמעשה, היאך יוכל לשוב בתשובה ולבקש מהשי"ת שיסלח לו אחר שהמרה את פיו והכעיסו במעשה ידיו, והלא דינו כמרוד במלכות ח"ו. אלא שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו חס על עמו ועורר הענין של יעקב אבינו לא מת, והשייכות שלו עם בני ישראל יהיה עד סוף כל הדורות, ובכח שהיתה מטתו שלמה והיה עומד בקדושתו כל ימיו, השפיע והוריד את כח התשובה שיהא נצחי וקיים לעולמי עד, שאפילו אחר שכבר חטאו ופגמו בקדושה ונתרחקו מה' ונפלו עד לשאול תחתית, אף על פי כן יהיה בכוחם לחזור ולשוב אל ה'. ואמר הכתוב, ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' ואל תחת ישראל, כי בכח הקדושה של יעקב אבינו הנני מושיעך מרחוק, גם מי שנתרחק מאד מחמת חומרת מעשיו.

מה זרעו בחיים דקדושה

בזה יבואר הגמרא (ברכות יג, א), תני בר קפרא כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה וכו' אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב הכי נמי, שאני התם דהדר אהדריה קרא וכו'. ועמדו בזה (עיין סמיכת חכמים, שם; אה"ח הק, בראשית לה, י) למה אהדריה קרא השם יעקב ולא נעקר

בענין זה כתב עוד בנועם מגדים (פרשת מצורע, ד"ה ובה פירשנו) לפרש הכתוב (ישעיה כו, ו) הבאים ירש יעקב יציין ופרח ישראל, וז"ל: רוצה לומר, אותם שרוצים לבא ליסוד שהשריש יעקב אבינו עליו השלום, היינו שמירת הברית כמו שנאמר כחי וראשית אוני, ועל ידי שהוריד יעקב אבינו קדושה זו נוכל גם אנו לילך באורחותיו וכו'. לזה נקט ירש יעקב, ועל דרך שפירשנו, ואמר יציין, כשיארע לו איוה הסתכלות פתאום, ויציין מלשון (שיר השירים ב, ט) מציין מן החרכים, אזי תיכף ופרח ישראל, יפרח במחשבתו להדבק בתפארת ישראל, עכ"ל.

יעקב אבינו לא מת ומשפיע כח הקדושה לבני ישראל

בזה אתי שפיר הא דיעקב אבינו לא מת, וכפירושו של הצמח דוד הדמיון בזה שהשייכות של בני ישראל אל יעקב אבינו נשאר לעולמי עד, והיינו כי כח הקדושה של יעקב אבינו נשאר לנצחיות ועל ידי זה יכולים כל בני ישראל לקבל כח שיוכלו לחזק עצמם במדת הקדושה.

וחז"ל (תענית, שם) למדו הא דיעקב לא מת מהכתוב (ירמיה ל, י) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. ולהג"ל יבואר אומרו כי הנני מושיעך מרחוק, לרמוז דגם מי שכבר נתרחק עד מאד מחמת עוונותיו החמורים, וכן דרשו חז"ל (ברכות לד, ב) מהפסוק (ישעיה נז, יט) שלום שלום

מצרים, רצ"ל אלו שנפלו כל כך עד עמקי טומאת העמים, גם להם יש תקוה ואחרית, והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלם (ישעיה כו, ג).

בכח עסק התורה מתדבקים במדתו של יעקב אבינו

והעצה להתדבק במדת הקדושה של יעקב אבינו הוא על ידי עסק התורה, כי יעקב אבינו היה עמוד התורה ועל דרך הכתוב (מכה ז, כ) תתן אמת ליעקב, ואין אמת אלא תורה (עיין ברכות ה, ב), ובזכות שיעקב למד בבית עבר י"ד שנה בלא הפסק זכה שתהא ממתו שלמה. ולא לחנם עיקר התגברות היצר הוא על לימוד התורה, והוא מפתה את האדם שיוכל לתקן מעשיו על ידי פעולות אחרות, והאדם צריך לידע דאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה (רמב"ם, הלכות איסורי ביאה כב, כא), ורק כשיקדש ימיו ולילותיו בתורה הקדושה יזכה למדתו של יעקב אבינו ולתקן פגמי הקדושה.

ויורמוז בכתוב (ישעיה ב, ה) בית יעקב לכו ונלכה באור ה', ויש לומר דאור ה' רומז לתורה, כמו שדרשו חז"ל (מגילה טו, ב) אורה זו תורה, וכן כתיב בלידת משה רבינו (שמות ב, ב) ותרא אותו כי טוב, וברש"י שנחמלא הבית אורה. ומי שרוצה שיתקיים בו בחינת בית יעקב, היינו שיתדבק במדת הקדושה של יעקב אבינו, העצה לזה הוא לכו ונלכה באור ה', רצ"ל להגביר חיילים בתורה ולעסוק בה בהתמדה גדולה, ועל ידי יזכה לתקן מעשיו ולהתעלות במעלות הקדושה.

לגמרי ואין איסור לקוראו כך, מה שאין כן השם אברם שנעקר לגמרי, וכבר פרשנו בזה הרבה ועוד לאלוקי מילין בדרך רמז.

ויש לומר דהתואר 'ישראל' מורה על זמן של גדלות בבחינת 'ישר א-ל' (עבודת הקודש, חלק ג, פרק כז; מגלה עמוקות, פרשת במדבר, ד"ה ואופן הד' צדקתך), והיינו הצדיקים שלא באו לידי חטא ומכשול, שהם יכולים להתקרב תמיד אל ה' יותר ויותר בלי שום מניעה, מה שאין כן פשוטי עם שבאים לידי חטא ופגם, שהם חוששים לעצמם היאך יועיל להם תשובה, וישמא אפס תקוה, דכאשר יעסקו בתורה ובמצוות אחר שחטאו ופגמו במעשיהם יבואו הקליפות וינקו מהם את כל אשר להם. ולזה אהרריה קרא השם 'יעקב', בבחינת וידו אוהזת בעקב עשו (בראשית כה, כו), דגם מי שהוא בבחינת רגליהם לרע ירוצו (ישעיה נט, ז), חטא זה הנקרא רע (זוה"ק, פרשת אמור, ח"ג דף ז, א), מכל מקום כח קדושתו של יעקב אבינו מאיר מעולם ועד עולם, עד סוף כל הדורות, והקב"ה מושיעם מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, דגם מה שנשבה אצל הקליפות רח"ל הקב"ה מושיעם ומוציאם לפדות ורווחה.

והדרשו מכאן מה זרעו בחיים, דעיקר החיות הוא קדושה, כמאמר הכתוב (דברים ד, ד) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, מה שאין כן להיפוך שהוא בחינת ורגליה יורדות מות (משלי ה, ה) רח"ל. ובכך שיעקב אבינו לא מת, השפיע שכל בני ישראל יוכלו לחזור לחיותם, כי לא ידח ממנו נדח, ואפילו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ

תקומתם של קטני הדעת בזכותו של יעקב אבינו

בוזה יבואר הכתוב, ואלה שמות בני ישראל, וכאמור התואר ישראל מורה על צדיקים ובני עליה, שאין להם לחשוש מטומאת מצרים כי הם דבוקים תמיד בהקב"ה בקדושה ובטהרה, אבל מה יהיה עם אלו השפלים שבבחינת הבאים מצרימה, רצ"ל שכבר נשתקעו בהעדר הקדושה ונפלו לשאול תחתית רח"ל, היאך יזכו הם לשוב ולהתקרב להיות מלגיונו של מלך. לזה אמר את יעקב, המורה על קטני הדעת שנתעורר להם זכותו של יעקב אבינו להתחזק במדת הקדושה, כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב.

ואיתא בספרים הקדושים (עין ייטב פנים, שובבי"ם, אות ה) דהראשי תיבות

וסופי תיבות של 'ואלה שמות בני' [חוץ מאות י' של בני] הוא 'תשובה', ובכעל הטורים איתא 'ישראל הבאים' ראשי תיבות וסופי תיבות 'מילה', ואתי שפיר, שבכוחו של יעקב אבינו יכולים לעשות תשובה ולהתקרב אל ה' גם בענינים של קדושה וטהרה. לכן גם כתב תיבת 'מצרימה' עם ה' בסופה, ולא למצרים, כי אות ה' רומז על תשובה (מנחות כט, ב), וכך זה נתעורר לנו בזכות מדת הקדושה של יעקב אבינו. ואות ה' רומז גם לתורה, שיש בה חמשה חומשי תורה, וכאמור שבכת לימוד התורה מעוררים את זכותו של יעקב ויכולים להתדבק בדרכיו.

[מתוך ד"ק בעידן רעוא דרעוין
ש"ק פרשת שמות תשנ"ד]

נוס של ברכה

נרים ונשא קדם ידידנו הנכבד העומד במסירות לימין מכונו,

למען הפצת דא"ח ובירור מקחו של צדיק עטרת ראשנו,

הרה"ח ר' יחזקאל יצחק שימון הי"ו - מאנסי נ"י.

לדגל השמחה במעונו בהיכנס בנו הב' מרדכי נ"י

לעול המצוות במזל טוב

זאת הברכה מעומק לבנו שלוחה, שיה"ר ואך קול ששון וקול שמחה,

ישמע בביתו לרווחה, מתוך רוב נחת ושפע חיים ברכה והצלחה.

בברכה נאמנה

מרדכי טסלר שלום שטמר

לקיים רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להדפסת גליונות הר"ת

לכבוד השמחה במעונם או להנציח קרובים

נא יפנו מבעוד מועד במלפון: 052-7140042

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים שהרימו תרומתם קודש להדפסת הגליון

הר"ר נתנאל שאקי הי"ו, ניו יורק הר"ר יואל שאקי הי"ו, נתניה
הר"ר אבינועם שאקי הי"ו, נתניה ואחיותיהם שיחי'

לעילוי נשמות

אביהם הרה"ח ר' יהודה ב"ר סעדיה ז"ל שאקי
מחשובי בוגרי ישיבתנו הק' ומטובי לומדי הכולל בקרית צאנז, מפארי עדתנו הק'
נלב"ע ביום כ"ד טבת תשפ"א
ואימם מרת שושנה ב"ר מנחם וזהרה ע"ה
נלב"ע ביום י"א ניסן תשפ"א
תנצב"ה

הרה"ג ר' יעקב גליק שליט"א

קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמת

אמו מרת מרים שיינדל ב"ר אלעזר ז"ל
נלב"ע ביום כ"ה טבת תש"פ
תנצב"ה

לעילוי נשמות

הרה"ח ר' שמואל פינחס ב"ר ישראל ז"ל מושקוביץ

נלב"ע ביום כ"ו טבת תש"פ

ואמו מרת רייזל ב"ר יצחק אייזיק הלוי ז"ל

נלב"ע ביום כ"ט טבת תש"ס

תנצב"ה

משפחת ראזענבוים הנכבדה הי"ו

מאנסי נ.י.

לעילוי נשמת אביהם הנכבד רב הפעלים וכביר המעש

הרה"ח ר' יעקב דוב בן הרה"ח ר' ישראל ז"ל ראזענבוים

נלב"ע ביום ט"ו בשבט תש"פ

תנצב"ה

מרשימותיו נערך שיעור החומש רש"י משנת תשי"ב בגליון זה

הרה"ח ר' משה אליעזר שמעון הי"ו

ירושלים

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח מורינו יקותיאל יהודה שיחי
לרגל שמחת אירוסיו במזל טוב עב"ג תחי' בת הרה"ח ר' יהושע הלמן הי"ו
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר מנחם מרדכי ישכר טוביאס הי"ו

אלעד

בן הרה"ח ר' יואל הי"ו, וחתן הרה"ח ר' עמרם לוי הי"ו
לזכות בנו יעקב שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר ישראל מאיר פרי הי"ו

אשדוד

בן הרה"ח ר' שלמה הי"ו, וחתן הרה"ח ר' רוני לוי הי"ו
לזכות בנו דוד שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

לזכר עולם יהיה צדיק כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקלה"ה

ולזכות רפואתו השלימה של

הילד יוסף שמואל חיים בן מרים שיחי' לאוי"ט

בזכות תפילת רבים ישלח לו הקב"ה עזרו מקודש לרפאותו ולהחלימו מהרה בתשח"י

הר"ר מנחם גבאי הי"ו - נתניה

לעילוי נשמות

אביו הרב יהודה ב"ר אברהם ז"ל גבאי

מראשוני וחשובי תושבי קריה נאמנה קרית צאנז נתניה ומייסד ביהכנס' בית יהודה'

נלב"ע ביום כ"א טבת תשל"ט

אמו מרת מלכה רינה ב"ר יחזקאל לוי ז"ל - נלב"ע ביום ט' אלול תשמ"ד

אחיו הר"ר אליהו מסעוד ניסים בן הרב יהודה ז"ל גבאי

נלב"ע ביום י"ח טבת תשמ"ט

תנצב"ה